TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2006. gada 12. septembrī *

Lieta C-131/03 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Tiesas Statūtu 56. pantam, ko 2003. gada 24. martā iesniedza

R. J. Reynolds Tobacco Holdings Inc., Vinstona-Seilema, Ziemeļkarolīna (Amerikas Savienotās Valstis),

RJR Acquisition Corp., Vilmingtona, Ņūkāstla, Delavēra (Amerikas Savienotās Valstis),

R. J. Reynolds Tobacco Company, Džersisitija, Ņūdžersija (Amerikas Savienotās Valstis),

R. J. Reynolds Tobacco International, Inc., Dovera, Kenta, Delavēra (Amerikas Savienotās Valstis),

Japan Tobacco, Inc., Tokija (Japāna),

ko pārstāv P. Loms [*P. Lomas*], *solicitor*, un O. V. Brūvers [*O. W. Brouwer*], advokāts,

prasītājas,

* Tiesvedības valoda — angļu.

pārējie lietas dalībnieki —

Philip Morris International Inc., Raibrūka [*Rye Brook*], Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis),

prasītāja pirmajā instancē lietās T-377/00 un T-272/01,

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv K. Doksijs [*C. Docksey*], K. Lūiss [*X. Lewis*] un K. Lādenburgers [*C. Ladenburger*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē,

ko atbalsta

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv M. Bišops [*M. Bishop*] un T. Blanšē [*T. Blanchet*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

persona, kas iestājusies lietā apelācijas instancē,

Spānijas Karaliste, ko pārstāv N. Diasa Abada [*N. Díaz Abad*], pārstāve, kas norādīja adresi Luksemburgā,

Francijas Republika, ko pārstāv Ž. de Bergess [*G. de Bergues*], pārstāvis,

Itālijas Republika, ko pārstāv I. M. Bragulja [*I. M. Braguglia*], pārstāvis, kam palīdz M. Fjorilli [*M. Fiorilli*], *avvocato dello Stato*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

Portugāles Republika, ko pārstāv L. I. Fernandišs [*L. I. Fernandes*] un A. Seisa Nevišs [*A. Seiça Neves*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

Somijas Republika, ko pārstāv T. Pinne [*T. Pynnä*] un A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], pārstāves, kas norādīja adresi Luksemburgā,

Eiropas Parlaments, ko pārstāv H. Dauntjers Tebenss [*H. Duintjer Tebbens*] un A. Bāss [*A. Baas*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē,

Vācijas Federatīvā Republika, ko pārstāv M. Lumma [*M. Lumma*] un V. D. Plesings [*W.-D. Plessing*], pārstāvji,

Grieķijas Republika,

personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē lietās T-260/01 un T-272/01,

Nīderlandes Karaliste, ko pārstāv J. van Bakela [*J. van Bakel*], pārstāve,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē lietās T-379/00, T-260/01 un T-272/01.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji K. Šīmans [*K. Schiemann*] un J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], tiesneši Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], R. Šintgens [*R. Schintgen*], N. Kolnerika [*N. Colneric*], S. fon Bārs [*S. Von Bahr*] (referents), P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], J. Klučka [*J. Klučka*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], E. Levits un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2006. gada 24. janvārī,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 6. aprīlī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar apelāciju prasītājas lūdz, pirmkārt, atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2003. gada 15. janvāra spriedumu apvienotajās lietās T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 un T-272/01 *Philip Morris* u.c./Komisija (*Recueil*, II-1. lpp., turpmāk

tekstā — "Apstrīdētais spriedums"), ar kuru kā nepieņemamas tā noraidīja to prasības atcelt, pirmkārt, Eiropas Kopienu Komisijas 2000. gada 19. jūlija lēmumu, kurā ir nospriests celt "civilprasību Komisijas vārdā, kas vērsta pret atsevišķiem ASV cigarešu ražotājiem", kuru realizējot pret vairākām sabiedrībām, kas ietilpst koncernā *Philip Morris* (turpmāk tekstā — "*Philip Morris*") un koncernā *Reynolds* (turpmāk tekstā — "*Reynolds*"), kā arī pret *Japan Tobacco, Inc.* (turpmāk tekstā — "*Japan Tobacco*") tika iesniegta civilprasība *United States District Court, Eastern District of New York* [Amerikas Savienoto Valstu apgabaltiesa, Ņujorkas Austrumu apgabals], kas ir Amerikas Savienoto Valstu federatīvā tiesa (turpmāk tekstā — "*District Court*"), un, otrkārt, 2001. gada 25. jūlija lēmumu, kurā ir noteikts, ka "Kopiena un vismaz viena no dalībvalstīm ceļ jaunu civilprasību ASV tiesās, kas vērsta pret cigarešu ražotāju koncerniem — atbildētājiem iepriekšējā tiesvedībā" —, kuru realizējot *District Court* tika celtas divas citas prasības (turpmāk tekstā — "Apstrīdētie lēmumi").

Prāvas rašanās fakti

2 Prāvas rašanās fakti Apstrīdētajā spriedumā ir aprakstīti šādi:

"1 Cīņas pret cigarešu kontrabandu uz Eiropas Kopienu ietvaros, Komisija 2000. gada 19. jūlijā apstiprināja "civilprasības Komisijas vārdā, kas vērsta pret atsevišķiem ASV cigarešu ražotājiem", celšanu. Tā nolēma arī pienācīgā veidā informēt Pastāvīgo pārstāvju komiteju (*Coreper*) un pilnvarot tās priekšsēdētāju, kā arī Komisijas locekli, kas atbildīgs par budžetu, dot norādījumus juridiskajam dienestam veikt nepieciešamos pasākumus.

2 2000. gada 3. novembrī Eiropas Kopiena, ko pārstāv Komisija, "rīkojoties savā vārdā un to dalībvalstu vārdā, ko tā bija pilnvarota pārstāvēt", iesniedza [*District Court*] civilprasību pret [*Philip Morris*, *Reynolds* un *Japan Tobacco*].

3 Šajā prasībā (turpmāk tekstā — "Pirmā prasība") [Komisija] apgalvoja, ka prasītājas — tabakas ražotāju uzņēmumi — ir iesaistītas kontrabandas sistēmā, kuras mērķis ir ievest un izplatīt cigaretes Eiropas Kopienā. Kopiena vēlējās panākt it īpaši zaudējumu atlīdzību, kas radušies šīs kontrabandas sistēmas rezultātā un ko galvenokārt veido muitas nodevu un pievienotās vērtības nodokļa (PVN) zudums, kuri būtu jāsamaksā legāla importa gadījumā, kā arī rīkojumus pārtraukt inkriminētās darbības.

4 Kopiena savus lūgumus balstīja uz ASV 1970. gada federālo likumu *Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act* (turpmāk tekstā — "*RICO*"), kā arī uz atsevišķām *common law* teorijām, proti, *common law* krāpšanas, kaitējuma sabiedrībai un netaisnas iedzīvošanās teoriju. *RICO* ir vērsts uz organizētās noziedzības apkarošanu, īpaši atvieglojot tirgus dalībnieku noziedzīgās uzvedības vajāšanu. Ar šādu mērķi prasījuma tiesības ir piešķirtas civilpersonām. Lai veicinātu civilprasību iesniegšanu, *RICO* paredz, ka prasītājs var prasīt zaudējumu atlīdzību trīskāršā faktiski ciesto zaudējumu apmērā (*treble damages*).

5 Ar 2001. gada 16. jūlija lēmumu *District Court* noraidīja Eiropas Kopienas prasības.

6 2001. gada 25. jūlijā Komisija apstiprināja, ka "Kopiena un vismaz viena no dalībvalstīm ceļ jaunu civilprasību ASV tiesās, kas vērsta pret cigarešu ražotāju

koncerniem — atbildētājiem iepriekšējā tiesvedībā". Tā arī pilnvaroja tās priekšsēdētāju un Komisijas locekli, kas ir atbildīgs par budžetu, dot norādījumus juridiskajam dienestam veikt nepieciešamos pasākumus.

7 2001. gada 6. augustā Komisija Eiropas Kopienas un dalībvalstu, ko tā bija pilnvarota pārstāvēt, vārdā un desmit dalībvalstis savā vārdā, proti, Beļģijas Karaliste, Vācijas Federatīvā Republika, Grieķijas Republika, Spānijas Karaliste, Francijas Republika, Itālijas Republika, Luksemburgas Lielhercogiste, Nīderlandes Karaliste, Portugāles Republika un Somijas Republika, *District Court* iesniedza jaunu prasību pret *Philip Morris* un *Reynolds*. Šajā prasībā (turpmāk tekstā — "Otrā prasība") Kopiena savas prasības vairs nebalstīja uz *RICO*, bet vienīgi uz *common law* principiem, uz ko tā atsaucās Pirmajā prasībā. Turpretim dalībvalstis savas prasības balstīja gan uz *RICO*, gan *common law* principiem, uz ko atsaucās Kopiena. Turklāt tika norādīts gan uz ekonomisku kaitējumu, gan uz neekonomisku kaitējumu, ko Kopiena bija minējusi Pirmajā prasībā, un tika iesniegti papildu pierādījumi par kaitējuma sabiedrībai un netaisnas iedzīvošanās teorijām.

8 Kopiena nepārsūdzēja *District Court* 2001. gada 16. jūlija lēmumu, kas minēts šī sprieduma 5. punktā. Tomēr 2001. gada 10. augustā tā lūdza ASV tiesu atcelt šo lēmumu un ļaut tai grozīt savu sūdzību (*motion to vacate the judgment and to amend the complaint*). Ar 2001. gada 25. oktobra lēmumu *District Court* noraidīja šo lūgumu.

9 2002. gada 9. janvārī Kopiena, ko pārstāv Komisija, un šī sprieduma 7. punktā minētās desmit dalībvalstis iesniedza *District Court* trešo prasību pret [*Japan Tobacco*] un citiem ar to saistītiem uzņēmumiem (turpmāk tekstā — "Trešā prasība").

10 2002. gada 19. februārī *District Court* noraidīja Kopienas un dalībvalstu Otro un Trešo prasību, pamatojot to ar *common law* normu (*revenue rule*), saskaņā ar kuru ASV tiesas atturas nodrošināt citu valstu nodokļu tiesību izpildi.

11 2002. gada 20. martā Komisija atzina, ka jāiesniedz apelācija par *District Court* lēmumu. 2002. gada 25. martā *United States Court of Appeals for the Second Circuit* (ASV Otrās instances apelācijas tiesa) tika iesniegta apelācijas sūdzība Kopienas un desmit dalībvalstu vārdā."

Tiesvedība Pirmās instances tiesā

3 Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 2000. gada 19. un 20. decembrī, prasītājas cēla prasību, ar ko prasīja cita starpā atcelt Komisijas lēmumu celt Pirmo prasību (lietas T-377/00, T-379/00 un T-380/00).

4 Ar Pirmās instances tiesas otrās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētāja 2001. gada 2. jūlija rīkojumu trīs lietas rakstveida, mutvārdu procesā un galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

5 Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā ir iesniegti 2001. gada 15. oktobrī, *Reynolds* un *Philip Morris* iesniedza prasību atcelt Komisijas lēmumu celt Otro prasību (lietas T-260/01 un T-272/01).

6 Ar Pirmās instances tiesas otrās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētāja 2002. gada 31. janvāra rīkojumu piecas lietas T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 un T-272/01 rakstveida, mutvārdu procesā un galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

7 Katrā no lietām Komisija izvirzīja iebildi par nepieņemamību, jo Apstrīdētie lēmumi nevar būt prasības, kas paredzēta EKL 230. panta ceturtajā daļā, priekšmets.

Apstrīdētais spriedums

8 Ar Apstrīdēto spriedumu Pirmās instances tiesa pieņēma Komisijas izvirzītās iebildes par nepieņemamību un tāpēc noraidīja prasību.

9 Šī sprieduma 74., 76. un 77. punktā Pirmās instances tiesa vispirms atsaucās uz EKL 230. panta ceturtās daļas saturu, kā arī pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, pirmkārt, lai noteiktu, vai pasākums var būt prasības priekšmets, ir jāaplūko šī pasākuma, kura atcelšana tiek prasīta, būtība, un formai, kādā tas ir taisīts, šajā sakarā nav nozīmes, un, otrkārt, tikai tādi tiesību akti vai lēmumi, kas rada saistošas tiesiskās sekas, kas skar prasītāja intereses, ievērojami mainot viņa tiesisko stāvokli, var būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets; Pirmās instances tiesa it īpaši atsaucas uz Tiesas 1981. gada 11. novembra spriedumu lietā 60/81 *IBM*/Komisija (*Recueil*, 2639. lpp., 9. punkts).

10 Tāpēc ir jāpārbauda, vai Apstrīdētajiem lēmumiem ir šādas sekas.

11 Šajā sakarā Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 79. punktā apgalvo, ka tiesiski saistošu nolēmumu var iegūt tikai pēc vēršanās tiesā, bet lietas dalībnieku pienākumus var noteikt tikai attiecīgās tiesas nolēmumā. Pēc analoģijas — 1998. gada 29. septembra spriedumā lietā C-191/95 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-5449. lpp., 47. punkts), kas attiecas uz Komisijas lēmumu iesniegt prasību atbilstoši EKL 226. panta otrajai daļai, ir nospriests, ka lēmums celt prasību tiesā pats nemaina tiesisko stāvokli, kurā šāds lēmums ir pieņemts, un ka tas tātad nevar būtībā tikt uzskatīts par lēmumu, kuru var apstrīdēt.

12 Turpinājumā Pirmās instances tiesa pārbaudīja, vai Apstrīdētie lēmumi, tā kā tie neattiecas uz Tiesas vai dalībvalsts jurisdikciju, bet gan uz trešās valsts jurisdikciju, ir radījuši papildu galīgas tiesiskas sekas, kas ir tieši saistītas ar vēršanos jebkurā tiesā un kas būtu ievērojami mainījušas prasītāju tiesisko stāvokli.

13 Vispirms, pārbaudot Apstrīdēto lēmumu ietekmi Kopienu tiesību sistēmā, Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 91. punktā, pirmkārt, kā nepamatotu noraidīja prasītāju apgalvojumu, ka minētie lēmumi rada saistošas tiesiskas sekas attiecībā uz Komisijas kompetenci un institucionālo līdzsvaru.

14 Šajā sakarā Pirmās instances tiesa minētā sprieduma 86. punktā secināja, ka Apstrīdētajos lēmumos tāpat kā jebkurā iestādes lēmumā autoram papildus ir jāpauž viedoklis attiecībā uz tā kompetenci pieņemt šo lēmumu, bet šāda viedokļa paušana nav jāuzskata par saistošām tiesiskām sekām EKL 230. panta nozīmē, jo, pat pieņemot, ka tas ir kļūdains, tam nav patstāvīgas nozīmes ārpus šī akta. Tā piebilda, ka šādai viedokļa paušanai nav nolūka grozīt EK līgumā paredzēto kompetenču sadali atšķirībā no tiesību akta, kas tieši attiecas uz kompetences piešķiršanu, tāda kā Tiesas 1990. gada 9. oktobra sprieduma lietā 366/88 Francija/Komisija (*Recueil*, 3571. lpp.) pamatā esošais akts, uz ko prasītājas atsaucas.

15 Apstrīdētā sprieduma 87. punktā Pirmās instances tiesa nosprieda arī, ka minētā Komisijas nekompetence un no tās izrietošā iespējamā ietekme uz institucionālo līdzsvaru nav iemesls, lai atkāptos no pieņemamības nosacījumiem prasībai atcelt tiesību aktu, kas ir noteikti līgumā. Šāda argumentācija liek atkal secināt, ka ir iespējams apstrīdēt tiesību akta tiesiskumu. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa pēc analoģijas atsaucās uz Tiesas 2001. gada 10. maija rīkojumu lietā C-345/00 P *FNAB* u.c./Padome (*Recueil*, I-3811. lpp., 39.–42. punkts).

16 Iepriekš minētā sprieduma *IBM*/Komisija 23. punktā attiecībā uz jautājumu, vai darba dokumentus, ar ko sagatavo prasību tiesā sākuma stadijā, izņēmuma apstākļos var uzskatīt par piederošiem pie prasības tiesvedības sistēmas, kas paredzēta Līgumā, ja runa ir par acīmredzami prettiesiskiem pasākumiem. Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 88. punktā apgalvoja, ka Kopienu tiesas nekad nav atzinušas iespēju izņēmuma kārtā veikt šādu sagatavošanas vai citu dokumentu, kam nav tiesisku seku, pārbaudi. Tā piebilda, ka lēmumi, kuros šāda iespēja ir minēta, ir pieņemti pirms iepriekš minētā rīkojuma lietā *FNAB* u.c./Padome, kurā Tiesa ir skaidri nospriedusi, ka prasības pieņemamība nevar būt atkarīga no tajā minēto Kopienu tiesību pārkāpumu smaguma.

17 Otrkārt, Apstrīdētā sprieduma 107. punktā Pirmās instances tiesa kā nepamatotu noraidīja apgalvojumu, ka Apstrīdētie lēmumi ir radījuši saistošas tiesiskās sekas, pakļaujot prasītājas citai tiesību sistēmai vai pēc būtības vai procesuāli grozot to tiesisko stāvokli.

18 Šajā sakarā tā Apstrīdētā sprieduma 93. punktā paziņoja, ka princips, saskaņā ar kuru prasības celšana tiesā pati par sevi negroza prāvas dalībnieku tiesisko statusu EKL 230. panta nozīmē, vienlīdz attiecas gan uz prasības celšanu Kopienu tiesā, gan dalībvalstu tiesās un pat trešo valstu — kā ASV — tiesās. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šo principu neietekmē tas, ka katrai tiesai ir jāpiemēro savas valsts

tiesību sistēmā paredzētās procesuālās un materiālās tiesību normas saskaņā ar šīs tiesību sistēmas kolīziju normām. Tik tiešām neatkarīgi no piemērojamajām tiesībām tiesiskās sekas, kas izriet automātiski no likuma vai no attiecīgās tiesas lēmuma, nevar attiecināt uz lietas dalībnieku, kas ir cēlis prasību.

19 Apstrīdētā sprieduma 95. un 96. punktā Pirmās instances tiesa atzina, ka atsevišķi procesuālie lēmumi var radīt saistošas un galīgas tiesiskās sekas EKL 230. panta nozīmē, kā tas ir interpretēts judikatūrā. Pirmām kārtām tā norādīja uz lēmumiem, kas, lai gan ir administratīvas procedūras posms, ir ne tikai priekšnoteikums procedūras turpmākai norisei, bet arī rada tiesiskas sekas, kas pārsniedz procedūras ietvarus un būtiski groza ieinteresēto personu tiesības un pienākumus.

20 Apstrīdētā sprieduma 97. punktā atsaucoties uz noteiktu skaitu lēmumiem, kas atbilstoši Kopienu tiesu judikatūrai ir tāda pat rakstura, Pirmās instances tiesa 98. punktā konstatēja, ka Apstrīdētie lēmumi nav šāda rakstura lēmumi. Tā norādīja, ka Kopienu procedūras muitas nodokļu un nodevu iekasēšanas jomā neesamība nav pielīdzināma Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17, Pirmā regula par Līguma [81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 13, 204. lpp.), 15. panta 5. punktā tieši piešķirtajai imunitātei nolīguma, par kuru ir paziņots atbilstoši regulai, dalībniekiem. Turklāt, ja patiesībai atbilst tas, ka Apstrīdētajos lēmumos ietverts iepriekšējs Komisijas veikts prasītāju rīcības vērtējums no ASV tiesību viedokļa, tie tomēr atšķiras no lēmuma uzsākt valsts atbalsta pārbaudes procedūru, jo Kopienu tiesības šim vērtējumam neparedz noteiktas tiesiskas sekas. Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tādējādi prasības celšana ASV tiesā neparedz jaunus pienākumus prasītājām un neliek tām mainīt savu praksi.

21 Turklāt Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 99. un 100. punktā norādīja uz noteiktiem procesuāliem lēmumiem, kas ir apstrīdami tādēļ, ka tie skar ieinteresēto personu procesuālās tiesības. Tomēr tā konstatēja, ka šajā gadījumā prasītājām nav

procesuālu tiesību procesā par valsts pienākumu neizpildi, kas, pēc to uzskatiem, Komisijai bija jāuzsāk, un no tā secināja, ka prasības celšana *District Court* šajā sakarā nevarēja tām atņemt tiesības. Pirmās instances tiesa piebilda, ka, tā kā Kopiena nav kompetenta iekasēt attiecīgos nodokļus un nodevas, Kopienu tiesības šajā jomā neparedz attiecīgu procedūru, kas nodrošinātu prasītājām liegtās garantijas.

22 Apstrīdētā sprieduma 101. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja arī, ka prasītājas turklāt nav pierādījušas, ka Apstrīdētie lēmumi ir ietekmējuši to tiesisko stāvokli, ņemot vērā dalībvalstīs pastāvošo muitas nodokļu un nodevu iekasēšanas procedūru.

23 Par prasītāju argumentu, ka tiesvedība *District Court* atšķiras no tiesvedībām, kas var tikt uzsāktas dalībvalstu tiesās, jo nepastāv prejudiciāla nolēmuma atbilstoši EKL 234. pantam procedūra, Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 105. punktā atbildēja, ka ir ierasts, ka prāvās, kam ir starptautisks raksturs, tiesai ir jāpiemēro ārvalstu tiesību normas un ka tiesa to dara, ievērojot valsts procesuālās tiesību normas. Pirmās instances tiesa uzskata, ka tas, ka tiesa piemēro savas valsts procesuālās tiesības, ir daļa no sekām, kas ir obligāti saistītas ar prasības celšanu jebkurā tiesā, un tātad nav uzskatāmas par tiesiskām sekām EKL 230. panta nozīmē. Jāpiebilst, ka EKL 234. pants dod dalībvalstu tiesām iespēju uzdot prejudiciālus jautājumus un paredz atsevišķām tiesām prejudiciāla jautājuma uzdošanas pienākumu, tomēr tas nepiešķir tiesā izskatāmās prāvas dalībniekiem tiesības celt prasību Tiesā.

24 Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 108. punktā secināja, ka Apstrīdētie lēmumi Kopienu tiesību sistēmā nerada saistošas tiesiskas sekas EKL 230. panta nozīmē saskaņā ar tā interpretāciju judikatūrā.

25 Turpinājumā, pārbaudot sekas, kas rodas saskaņā ar ASV tiesībām, iesniedzot attiecīgās civilprasības, Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 110. punktā konstatēja, ka prasītāju minētās sekas, ceļot prasību *District Court*, procesuāli būtiski neatšķiras no tām, kas ir neatņemami saistītas ar prasības celšanu jebkurā tiesā, un ka dažas no tām ir tikai formālas.

26 Turklāt Apstrīdētā sprieduma 111. un 112. punktā Pirmās instances tiesa apgalvoja, ka tas, ka ASV federālās tiesas var saskaņā ar to procesuālajām tiesībām pieņemt lēmumus, kas ir saistoši prāvas dalībniekiem, it īpaši liekot tiem izpaust faktus un iesniegt dokumentus, izriet no autonomas pilnvaru izmantošanas, ko šīm tiesām piešķir ASV tiesības, un tātad nav atkarīgs no Komisijas.

27 Attiecībā uz sekām, ceļot prasību *District Court* pamattiesību kontekstā, Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 114. punktā konstatēja, ka lēmums celt prasību *District Court* tikai ievadīja procesu, lai konstatētu prasītāju atbildību, kuras pastāvēšanu no materiālo tiesību viedokļa nenosaka prasības celšana. Tātad Pirmās instances tiesa pēc analoģijas ar šī sprieduma 19. punktā minēto spriedumu lietā *IBM*/Komisija uzskatīja, ka, lai gan ar Apstrīdētajiem lēmumiem prasītājiem varētu tikt norādīts, ka pastāv faktiski draudi, ka ASV tiesa varētu tām uzlikt sodu, Apstrīdētie lēmumi radītu parastas faktiskas, nevis tiesiskas sekas.

28 Apstrīdētā sprieduma 115.–117. punktā Pirmās instances tiesa konstatēja, ka atsevišķi prasītāju norādītie fakti, proti, ka ar šīm prasībām tās ir apsūdzētas kriminālā darbībā, ka lietas dalībnieku imunitāte aizsargā no prasības par neslavas celšanu saistībā ar tiesvedības laikā izteiktiem apmelojumiem un ka Komisijas sūdzības *District Court* ir darītas zināmas atklātībai internetā, kā arī negatīvās sekas,

kas attiecīgo prasību iesniegšanas rezultātā var rasties sabiedrību, kas kotējas biržā, reputācijai, ir vai nu faktiskas, vai izriet tikai no ASV tiesību normām, un tādējādi tās nav Apstrīdēto lēmumu tiesiskās sekas, kas būtu atkarīgas no Komisijas.

29 Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 118. punktā secināja, ka sekas, kas saskaņā ar ASV tiesībām ir saistītas ar attiecīgo civilprasību celšanu, uz kurām prasītājas atsaucas, nevar tikt uzskatītas par saistošām tiesiskām sekām EKL 230. panta nozīmē atbilstoši tā interpretācijai judikatūrā.

30 Visbeidzot, attiecībā uz efektīvas aizsardzības tiesā nepieciešamību un prasītāju argumentu, ka to prasības nepieņemamības rezultātā ir liegta jebkāda tiesiska iespēja apstrīdēt Apstrīdētos lēmumus, jo, tā kā prasību izskata trešās valsts tiesa, kas nav ne Kopienu, ne dalībvalstu tiesa, tā nevar spriest par Komisijas rīcības likumību, Pirmās instances tiesa nosprieda:

"121 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa ir apliecinājusi, ka piekļuve tiesai ir viens no tiesiskas sabiedrības pamatelementiem un ka to garantē uz EKL balstītā tiesību sistēma, jo ar Līgumu ir izveidota pilnīga tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, kas nodrošina Eiropas Tiesas kontroli pār iestāžu tiesību aktu likumību (Tiesas 1986. gada 23. aprīļa spriedums lietā 294/83 *Les Verts*/Parlaments, *Recueil*, 1339. lpp., 23. punkts). Tiesa pamato tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību kompetentā tiesā ar dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām un ar Eiropas Cilvēka [tiesību] un pamatbrīvību konvencijas 6. un 13. pantu (Tiesas 1986. gada 15. maija spriedums lietā 222/84 *Johnston*, *Recueil*, 1651. lpp., 18. punkts).

122 Turklāt tiesības uz efektīvu aizsardzību tiesā visām personām, kuru Savienības tiesību normās garantētās tiesības un brīvības ir pārkāptas, ir atkārtoti apstiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā, kas pasludināta 2000. gada 7. decembrī Nicā (OV 2000, C 364, 1. lpp.), kas, lai gan tai nav saistoša juridiska spēka, pierāda tajā pasludināto tiesību nozīmīgumu Kopienu tiesību sistēmā.

123 Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka personām nav liegta piekļuve tiesai, jo rīcība, kam nav lemjoš[a] rakstur[a], nevar būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets; prasību sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību, kas paredzēta EKL 235. un EKL 288. panta otrajā daļā, var celt, ja par šādu rīcību ir jāatbild Kopienai.

124 Kaut gan būtu vēlams, lai personas varētu celt ne tikai zaudējumu atlīdzības prasību, bet pastāvētu arī tiesību aizsardzības līdzekļi, kas ļauj novērst — vai izbeigt — iestāžu rīcību, kas nav saistīta ar lēmumu pieņemšanu, bet kas var skart to intereses, tomēr ir jākonstatē, ka Līgumā nav paredzēts tāds tiesību aizsardzības līdzeklis, kas obligāti noteic, ka Kopienu tiesa dod rīkojumus iestādēm. Kopienu tiesu kompetencē nav uzņemties Kopienas dibinātāja pilnvaras, lai grozītu tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kas ir izveidota ar Līgumu (Pirmās instances tiesas 2000. gada 27. jūnija spriedums apvienotajās lietās T-172/98, no T-175/98 līdz T-177/98 *Salamander* u.c./Parlaments un Padome, *Recueil*, II-2487. lpp., 75. punkts)."

Lietas dalībnieku prasījumi

31 Prasītāju prasījumi Tiesai ir šādi:

— atcelt Apstrīdēto spriedumu;

— atzīt par pieņemamām to prasības atcelt tiesību aktu, jo Apstrīdētie lēmumi ir acīmredzami nelikumīgi, un galīgi izlemt lietu;

— pakārtoti, atzīt par pieņemamām to prasības atcelt tiesību aktu un nosūtīt lietu atkārtotai izskatīšanai pēc būtības Pirmās instances tiesā;

— pakārtoti iepriekšējam, nosūtīt lietu atkārtotai izskatīšanai Pirmās instances tiesā pieņemamības pārbaudei, lietas izskatīšanai pēc būtības un rezultātā — nolēmuma pieņemšanai;

— piespriest Komisijai segt tiesāšanās izdevumus atbilstoši Tiesas Reglamenta 69. panta 2. punktam.

32 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— atzīt apelāciju par daļēji nepieņemamu, jo tajā Tiesai ir prasīts pārbaudīt jaunos apstākļus, kas nav izvirzīti pirmajā instancē, vai atkārtoti pārbaudīt pirmajā instancē izvirzītos argumentus;

— pārējā daļā apelāciju noraidīt;

— piespriest atbildētājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

33 Vācijas, Spānijas, Itālijas, Nīderlandes un Portugāles valdību, kā arī Parlamenta un Padomes prasījumi Tiesai ir noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

34 Somijas valdības prasījumi Tiesai ir šādi:

— atzīt apelāciju par nepieņemamu, jo tajā Tiesa ir lūgta pārbaudīt jaunus apstākļus, kas nav izvirzīti tiesvedībā Pirmās instances tiesā, un atkārtoti pārbaudīt Pirmās instances tiesā izvirzītos pierādījumus, nepierādot, ka tā ir pieļāvusi tiesību kļūdu;

— pārējā daļā apelāciju noraidīt;

— piespriest prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelāciju

35 Lai pamatotu savu apelācijas sūdzību, prasītājas attiecīgi ir izvirzījušas piecus pamatus:

— kļūdaina EKL 230. panta interpretācija attiecībā uz Apstrīdēto lēmumu sekām Kopienu tiesību sistēmā;

— kļūdaina EKL 230. panta interpretācija attiecībā uz sekām, kas saistītas ar attiecīgo civilprasību iesniegšanu saskaņā ar ASV tiesībām;

— pamattiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā pārkāpums;

— kļūdaina Tiesas judikatūras attiecībā uz iespēju apstrīdēt acīmredzami nelikumīgus pasākumus piemērošana un interpretācija;

— EKL 292. panta pārkāpums.

Par pirmo pamatu, kas izriet no kļūdainas EKL 230. panta interpretācijas attiecībā uz Apstrīdēto lēmumu sekām Kopienu tiesību sistēmā

Lietas dalībnieku argumenti

36 Ar šo pamatu, kas sastāv no piecām daļām, prasītājas uzsver, ka, pirmkārt, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, Apstrīdētā sprieduma 79. punktā uzskatot, ka Kopienu iestādes lēmums iesniegt prasību būtībā nav uzskatāms par apstrīdamu lēmumu.

37 No judikatūras izriet, ka tiesas kontrolei nav pakļauti tikai tie iestāžu pieņemtie akti, kas ir Kopienu procedūras sastāvdaļas, kuras rezultātā tiek vēlāk pieņemts lēmums, ko tiesa var kontrolēt; kompetentā tiesa šādā gadījumā var pienācīgi pārbaudīt visus iebildumus, kas attiecas uz iepriekš pieļautu nelikumību vai attiecīgās iestādes nekompetenci un tās sekām, piemērojot Kopienu tiesības. Prasītājas šajā sakarā atsaucas uz iepriekš minētajiem spriedumiem lietā *IBM*/Komisija (20. punkts) un lietā Komisija/Vācija (44. punkts).

38 Otrkārt, prasītājas apgalvo, ka, pārbaudot, vai Apstrīdētie lēmumi rada tiesiskas sekas, Pirmās instances tiesa šīs lietas pilnībā jaunajiem apstākļiem judikatūru nav ne pareizi interpretējusi, ne piemērojusi. Jaunākā judikatūra attiecas uz prasībām, ar ko vēršas pret pasākumiem, ko Komisija veikusi, īstenojot tai ar Līgumu piešķirto kompetenci, un ja šo prasību celšanas rezultātā neizbēgami tiek pieņemts lēmums Kopienu tiesību sistēmas ietvaros, ko vai nu pieņem Kopienu tiesas, vai arī tas ir pakļauts šo tiesu kontrolei. Tomēr šajā lietā ir jāatzīmē, ka, ja Apstrīdētie lēmumi nav pakļauti Kopienu tiesu kontrolei, arī neviens cits tiesību akts vai citas sekas nav šādas kontroles objekts, un Kopienu iestādes ārpus Kopienu tiesību sistēmas var uzsākt tiesvedību par jebkuru jaunu jautājumu un jebkādos apstākļos.

39 Treškārt, Pirmās instances tiesa ir nepareizi interpretējusi Kopienu judikatūru, secinot, ka nekādas tiesiskas sekas neizriet no tā, ka nevar saņemt Tiesas prejudiciālu nolēmumu par Komisijas kompetenci uzsākt tiesvedību trešā valstī, lai mēģinātu piedzīt iespējami nesamaksātās muitas nodevas un PVN.

40 Šajā sakarā prasītājas uzsver, ka, ja Komisija būtu iesniegusi prasību dalībvalsts tiesā, tām būtu tiesības uzdot jautājumu pēc būtības par Komisijas kompetenci, jautājumu, kas valsts augstākā līmeņa tiesai būtu obligāti jānodod Tiesai saskaņā ar EKL 234. panta trešo daļu, ņemot vērā noteikumu, kas nostiprināts 1987. gada 22. oktobra spriedumā lietā 314/85 *Foto-Frost* (*Recueil*, 4199. lpp.), un to, ka acīmredzami nav piemērojama judikatūra, kas izriet no 1982. gada 6. oktobra sprieduma lietā 283/81 *CILFIT* (*Recueil*, 3415. lpp.) judikatūras. Šīs iespējas liegšanai ir acīmredzamas tiesiskas sekas lietas dalībniekiem.

41 Ceturtkārt, secinot, ka prasības iesniegšana trešās valsts tiesā drīzāk nekā dalībvalsts tiesā nerada tiesiskas sekas, Pirmās instances tiesa arī nepareizi ir interpretējusi judikatūru, saskaņā ar kuru, ja izvēle uzsākt drīzāk vienu nekā otru tiesvedību ir izdarīta, lēmums, kas konkretizē izvēli, rada tiesiskas sekas EKL 230. panta nozīmē.

42 Tik tiešām, Pirmās instances tiesa ir pieļāvusi kļūdu, Apstrīdētā sprieduma 98. punktā neatzīstot, ka izšķirošais faktors 1992. gada 30. jūnija spriedumā C-312/90 Spānija/Komisija (*Recueil*, I-4117. lpp.) bija tas, ka Komisija, dodot priekšroku vienai tiesvedībai, salīdzinot ar otru, no pēdējās pilnībā atteicās. Šajā sakarā prasītājas atsaucas arī uz 1967. gada 15. marta spriedumu apvienotajās lietās no 8/66 līdz 11/66 *CBR* u.c./Komisija (*Recueil*, 93. lpp.). Uzsākot attiecīgo tiesvedību ASV, Komisija izvēlējās tiesvedību, kuras rezultātā tika liegta ne tikai iespēja uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus, bet arī nozīmīgas procesuālās garantijas, kas saistītas ar atbilstošajām Kopienu tiesību procedūrām un ir piemērojamas, iekasējot attiecīgos nodokļus un nodevas.

43 Piektkārt, prasītājas uzskata, ka Pirmās instances tiesa nav atzinusi, ka ar Apstrīdētajiem lēmumiem Komisija pieņēma galīgo viedokli attiecībā uz tās

kompetenci saskaņā ar Kopienu tiesībām, un tas atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai rada tiesiskas sekas.

44 Komisija varēja rīkoties tikai tad, ja tika pieņemts atvasināto tiesību akts ar mērķi ļaut tai uzsākt tiesvedību trešā valstī, lai iekasētu iespējami nesamaksāto muitas nodevu un PVN. Tādējādi Apstrīdētie lēmumi rada tādas pašas tiesiskās sekas kā šāds atvasināto tiesību akts.

45 Turklāt ar minētajiem lēmumiem ir atļauti Komisijas izdevumi prasību celšanai un uzturēšanai ASV tiesās. Šādi lēmumi var būt prasības priekšmets saskaņā ar EKL 230. pantu, kas it īpaši izriet no 1996. gada 24. septembra rīkojuma apvienotajās lietās C-239/96 R un C-240/96 R Apvienotā Karaliste/Komisija (*Recueil*, I-4475. lpp.).

46 Tā kā Apstrīdētie lēmumi aizstāj Kopienu primārās vai atvasinātās tiesības, ar ko groza Līgumā paredzēto kompetenču sadali, arī tie ir vērsti uz šīs sadales grozīšanu, tādējādi tāpat kā iepriekš minētajā spriedumā lietā Francija/Komisija mainot kompetences sadali.

47 Komisija apgalvo, ka visas šī pamata daļas nav pieņemamas tāpēc, ka prasītājas tikai atkārto pirmajā instancē izklāstītos argumentus.

48 Attiecībā uz piekto daļu un argumentu, ka Komisija, lai iekasētu nodokļus trešās valstīs, var rīkoties tikai ar īpašu likumdevēja atļauju, tā apgalvo arī, pirmkārt, ka prasītājas nepareizi raksturojušas Pirmās instances tiesas pieeju. Tā tik tiešām Apstrīdētā sprieduma 104. punktā apgalvoja, ka prasītājas nav pierādījušas, ka Komisija nav ievērojusi vai ir izvairījusies no pastāvošajām procedūrām, kas piemērojamas muitas nodokļu un nodevu iekasēšanas vai cīņas pret krāpšanu jomā. Otrkārt, nekad nav pastāvējušas šaubas par to, ka Komisija pati ceļ prasību, lai atgūtu nesamaksātos nodokļus. Treškārt, Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 102. punktā uzsvēra, ka ne tikai arguments, par kuru ir strīds, bet arī arguments, ka Komisija mēģināja atgūt nodokļus ar zaudējumu atlīdzības un procentu piedziņas prasības palīdzību, nav pamats, lai uzskatītu, ka ir aizskartas prasītāju procesuālās tiesības.

Tiesas vērtējums

49 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no EKL 225. panta, Tiesas Statūtu 58. panta pirmās daļas un Tiesas Reglamenta 112. panta 1. punkta c) apakšpunkta izriet, ka apelācijas sūdzībā precīzi jānorāda apstrīdētās sprieduma daļas, kuru atcelšana tiek pieprasīta, kā arī juridiskie argumenti, kas konkrēti izvirzīti apelācijas sūdzības atbalstam (skat. it īpaši 2000. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-352/98 P *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, *Recueil*, I-5291. lpp., 34. punkts; 2002. gada 8. janvāra spriedumu lietā C-248/99 P Francija/*Monsanto* un Komisija, *Recueil*, I-1. lpp., 68. punkts, un 2003. gada 6. marta spriedumu lietā C-41/00 P *Interporc*/Komisija, *Recueil*, I-2125. lpp., 15. punkts).

50 Apelācijas sūdzība, kas tikai burtiski atkārto vai atspoguļo pamatus un argumentus, kas iepriekš iesniegti Pirmās instances tiesā, tostarp tādus, kas balstīti uz faktiem, ko

Pirmās instances tiesa skaidri noraidījusi, neatbilst tām prasībām par pamatojuma sniegšanu, kas izriet no šiem noteikumiem (skat. it īpaši 1998. gada 25. marta rīkojumu lietā C-174/97 P *FFSA* u.c./Komisija, *Recueil*, I-1303. lpp., 24. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Interporc*/Komisija, 16. punkts). Šāda apelācija faktiski ir prasība veikt vienkāršu Pirmās instances tiesā iesniegtā prasības pieteikuma atkārtotu pārbaudi, kas nav Tiesas kompetencē (skat. 1994. gada 26. septembra rīkojumu lietā C-26/94 P *X*/Komisija, *Recueil*, I-4379. lpp., 13. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Bergaderm* un *Goupil*/Komisija, 35. punkts).

51 Taču, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd Kopienu tiesību interpretāciju vai piemērošanu Pirmās instances tiesā, tad pirmajā instancē izskatītos tiesību jautājumus var no jauna izskatīt apelācijas tiesvedībā (skat. 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-210/98 P *Salzgitter*/Komisija, *Recueil*, I-5843. lpp., 43. punkts). Ja apelācijas sūdzības iesniedzējs savu apelācijas sūdzību nevarētu balstīt uz pamatiem un argumentiem, kurus tas jau izmantojis Pirmās instances tiesā, tad apelācijas sūdzība zaudētu daļu no savas jēgas (skat. it īpaši iepriekš minēto rīkojumu lietā *FNAB* u.c./Padome, 30. un 31. punkts, kā arī 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-321/99 P *ARAP* u.c./Komisija, *Recueil*, I-4287. lpp., 49. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Interporc*/Komisija, 17. punkts).

52 Šajā gadījumā ir tomēr jāatzīst, ka faktiski ar pirmo pamatu prasītājas nevēlas panākt vienkāršu Pirmās instances tiesā iesniegtā prasības pieteikuma otrreizēju pārbaudi. Katrā šī pamata daļā prasītājas skaidri norāda Apstrīdētā sprieduma vietas, kurās, toprāt, ir tiesību kļūdas.

53 Līdz ar to pirmais pamats ir pieņemams.

54 Attiecībā uz šī pamata pirmo daļu — kā Pirmās instances tiesa pamatoti ir minējusi sprieduma 77. punktā — no pastāvīgās judikatūras izriet, ka prasības par tiesību akta atcelšanu priekšmets var būt vienīgi akti vai lēmumi, kas rada saistošas tiesiskas sekas un kas var skart prasītāja intereses, būtiski mainot tā tiesisko stāvokli (skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *IBM*/Komisija, 9. punkts; 1991. gada 4. oktobra rīkojumu lietā C-117/91 *Bosman*/Komisija, *Recueil*, I-4837. lpp., 13. punkts, un 2004. gada 9. decembra spriedumu lietā C-123/03 P Komisija/*Greencore*, Krājums, I-11647. lpp., 44. punkts).

55 Tātad — pretēji prasītāju apgalvotajam — EKL 230. pantā paredzētajai tiesas kontrolei nav pakļauti ne tikai sagatavošanas dokumenti, bet arī visi tiesību akti, kas nerada saistošas tiesiskas sekas, kas var skart personas intereses, kā, piemēram, apliecinoši akti un izpildes akti (skat. it īpaši 2005. gada 1. decembra spriedumu lietā C-46/03 Apvienotā Karaliste/Komisija, Krājums, I-10167. lpp., 25. punkts), vienkāršas rekomendācijas un atzinumi (1995. gada 23. novembra spriedums lietā C-476/93 P *Nutral*/Komisija, *Recueil*, I-4125. lpp., 30. punkts) un būtībā — iekšējās instrukcijas (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Francija/Komisija, 9. punkts).

56 Tātad Pirmās instances tiesa, nepieļaujot tiesību kļūdu, no apstākļa, ka Apstrīdētie lēmumi nerada saistošas tiesiskas sekas EKL 230. panta nozīmē, secināja, ka tas nevar būt prasības priekšmets, šādu risinājumu neattiecinot vienīgi uz sagatavošanas dokumentiem.

57 No tā izriet, ka pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

58 Attiecībā uz otro daļu tiktāl, ciktāl tā nesakrīt ar trešo, ceturto un piekto daļu, ir jākonstatē, ka Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/Vācija 47. punktu, pamatoti apgalvo, ka, kaut arī juridiski saistošu nolēmumu var iegūt tikai pēc vēršanās tiesā, tas nenosaka lietas dalībnieku pienākumus galīgi, jo lēmums iesniegt prasību tiesā nekādā ziņā pats par sevi negroza strīda tiesisko stāvokli.

59 Jautājumam, vai Apstrīdētie lēmumi ir pakļauti Kopienu tiesas kontrolei, šajā sakarā nav nekādas nozīmes.

60 No tā izriet, ka pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida.

61 Attiecībā uz trešo daļu Pirmās instances tiesa tāpat Apstrīdētā sprieduma 105. punktā arī ir pamatoti secinājusi, ka tas, ka tiesa piemēro savas procesuālās normas, ir daļa no sekām, kas ir obligāti saistītas ar vēršanos jebkurā tiesā un tādējādi nav uzskatāmas par lēmuma celt prasību tiesā tiesiskām sekām EKL 230. panta nozīmē.

62 Jāpiebilst, ka jautājums, vai Komisijas Apstrīdētie lēmumi var tikt uzskatīti par juridiski apstrīdamiem aktiem šī sprieduma 54. punktā izklāstītās judikatūras izpratnē, nav atkarīgs no tā, ka, ja Komisija būtu iesniegusi prasību dalībvalsts tiesā, tādējādi uzsāktās tiesvedības laikā būtu iespējams uzdot prejudiciālu jautājumu atbilstoši EKL 234. pantam.

63 No tā izriet, ka pirmā pamata trešā daļa nav pieņemama.

64 Attiecībā uz ceturto daļu Pirmās instances tiesa ir pareizi interpretējusi iepriekš minēto spriedumu lietā Spānija/Komisija (12.–20. punkts), norādot, ka no šī sprieduma izriet, ka lēmums uzsākt valsts atbalsta pārbaudi rada tiesiskas sekas EKL 230. panta nozīmē. Konkrētās tiesiskās sekas tiešām rodas no attiecīgā atbalsta novērtējuma un kvalifikācijas, kā arī no rezultātā izvēlētās procedūras. Tomēr tikai tas, ka ar Apstrīdētajiem lēmumiem Komisija izdarīja izvēli uzsākt tiesvedību pret prasītājām un tādējādi atteicās no citām procedūrām, nav tiesiskas sekas pašas par sevi minētā panta nozīmē.

65 No tā izriet, ka pirmā pamata ceturtā daļa ir jānoraida.

66 Attiecībā uz piekto daļu, kā Pirmās instances tiesa pamatoti ir secinājusi, ja Apstrīdētajos lēmumos, kā jebkurā iestādes aktā, papildus jāpauž autora viedoklis attiecībā uz tā kompetenci pieņemt šādu aktu, pats šāds viedoklis tomēr nav uzskatāms par saistošām tiesiskām sekām EKL 230. panta nozīmē atbilstoši tā interpretācijai judikatūrā.

67 Attiecībā uz budžeta līdzekļu izmantošanu, kas netieši atļauj pieņemt Apstrīdētos lēmumus, lai uzsāktu un uzturētu attiecīgās prasības, pietiek konstatēt, ka šis fakts neattiecas uz jautājumu, vai minētie lēmumi rada saistošas tiesiskas sekas, kas var skart prasītāju intereses, būtiski grozot to tiesisko stāvokli.

68 No visa iepriekš minētā izriet, ka tātad pirmā pamata piektā daļa un līdz ar to pirmais pamats ir pilnībā jānoraida.

Par otro pamatu, kas izriet no kļūdainas EKL 230. panta inter pretācijas attiecībā uz sekām, kas saistītas ar attiecīgo civilprasību iesniegšanu saskaņā ar ASV tiesībām

Lietas dalībnieku argumenti

69 Prasītājas uzskata, ka Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 105. punktā kļūdaini ir apgalvojusi, ka *District Court* varēja kompensēt, ka prejudiciāla nolēmuma procedūra nepastāv ASV, pašai piemērojot Kopienu tiesības. Šajā sakarā tās uzsver, ka *Act of State* doktrīnas dēļ ir maz iespējams, ka *District Court* lemj par tai izvirzītajiem Kopienu tiesību pamatjautājumiem. Šajā sakarā — pretēji Komisijas apgalvotajam — prasītājas jau atsaucas uz šo doktrīnu vai katrā ziņā uz tās saturu Pirmās instances tiesā.

70 Komisija apgalvo, ka šis pamats nav pieņemams, jo tas ir jauns pamats. Prasītājas nav atsaukušās uz *Act of State* doktrīnu, lai gan to varēja darīt, ne Pirmās instances tiesā, ne *District Court*.

Tiesas vērtējums

71 Vispirms ir jākonstatē, — kā ģeneráladvokāte secinājumu 66. punktā ir norādījusi — ka no Apstrīdētā sprieduma 72. punkta izriet, ka prasītājas ir atsaukušās uz *Act of State* doktrīnu Pirmās instances tiesā, tāpēc otrais pamats ir pieņemams.

72 Tomēr un tādā mērā, kādā šis pamats atšķiras no pirmā pamata trešās un ceturtās daļas, tas ir jānoraida kā nepamatots.

73 Tik tiešām tas, vai ASV kompetentā tiesa piemēro vai nepiemēro *Act of State* doktrīnu, nekādi neietekmē jēdziena "apstrīdams tiesību akts" interpretāciju EKL 230. panta nozīmē.

Par trešo pamatu, kas izriet no pamattiesību uz efektīvu aizsardzību tiesā pārkāpuma

Lietas dalībnieku argumenti

74 Prasītājas uzsver, ka Pirmās instances tiesa ir tām liegusi efektīvu aizsardzību tiesā un pieļāvusi tiesību kļūdu, Apstrīdētā sprieduma 123. punktā apgalvojot, ka šajā

gadījumā galvenais kritērijs ir piekļuve tiesai, nevis efektīvu tiesību aizsardzības līdzekļu pastāvēšana, uz ko attiecas judikatūra. Tās šajā sakarā atsaucas uz 2002. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome, *Recueil*, I-6677. lpp., 39. punkts).

75 Turklāt iepriekš minētajā spriedumā lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome (40. punkts) un 1998. gada 2. aprīļa spriedumā lietā C-321/95 P *Greenpeace* u.c./ Komisija (*Recueil*, I-1651. lpp.) Tiesa apgalvo, ka pastāv pilnīga tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēma, lai nodrošinātu iestāžu aktu likumības pārbaudi, neiekļaujot tajā EKL 288. pantu, kas pierāda Pirmās instances tiesas izteikumu neprecizitāti Apstrīdētā sprieduma 123. punktā, saskaņā ar kuru nepieciešamībai uz efektīvu aizsardzību tiesā nav pretēja prasības atcelt tiesību aktu pieņemamības noraidīšana, jo, pamatojoties uz minēto pantu, pastāv iespēja iesniegt prasību par ārpuslīgumisko atbildību. Turklāt Kopienu iestāžu nekompetence vien nerada Kopienu ārpuslīgumisko atbildību, bet zaudējumu atlīdzības prasība nav pietiekama, lai nodrošinātu prasītājām efektīvu aizsardzību tiesā.

76 Komisija apgalvo, ka efektīvas aizsardzības tiesā princips garantē aizsardzību pret Kopienu iestāžu izdotiem tiesību aktiem, kas var pārkāpt Kopienu tiesību atzītās tiesības un brīvības, proti, kas var radīt tiesiskas sekas ieinteresētajām personām. Tomēr Apstrīdētie lēmumi nav šādi tiesību akti.

77 Attiecībā uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/ Padome Komisija atgādina, ka Tiesa šī sprieduma 44. punktā ir atzinusi, ka, ja tiešām nosacījums, ka personai, lai tā varētu celt prasību atcelt regulu, jābūt individuāli skartai, ir jāinterpretē saistībā ar efektīvas aizsardzības tiesā principu, ņemot vērā dažādus apstākļus, kuru dēļ prasītāja tiek individuāli skarta, šādas interpretācijas rezultātā nevar neņemt vērā šo nosacījumu.

78 Attiecībā uz EKL 288. pantu Komisija uzskata, ka patiesā problēma, ar ko prasītājas saskārās, ir nevis tas, vai šis pants tām piedāvā efektīvu aizsardzību, bet drīzāk grūtības pierādīt, ka Komisija ir veikusi prettiesisku darbību, mēģinot panākt *District Court* lēmumu par to, ka prasītājas ir veikušas dažādas civilprocesā inkriminētās nelikumīgās un noziedzīgās darbības, un ka ciestie zaudējumi ir tiešas sekas šāda veida prasības iesniegšanai.

Tiesas vērtējums

79 Vispirms ir jākonstatē, ka Pirmās instances tiesa pamatoti Apstrīdētā sprieduma 123. punktā ir balstījusies uz atzinumu, ka pasākumi, kas nerada saistošas tiesiskas sekas, kas var skart personu intereses, nevar būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets.

80 Protams, kā apgalvots minētā sprieduma 121. punktā, ar EKL 230. pantu un EKL 241. pantu, no vienas puses, un ar EKL 234. pantu, no otras puses, Līgums ir izveidojis pilnīgu tiesību aizsardzības līdzekļu un procedūru sistēmu, kuras mērķis ir nodrošināt iestāžu aktu tiesiskuma pārbaudi, uzticot to Kopienu tiesām (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Les Verts*/Parlaments, 23. punkts, un spriedumu lietā *Foto-Frost*, 16. punkts, kā arī 2005. gada 6. decembra spriedumu lietā C-461/03 *Gaston Schul Douane-expediteur* (Krājums, I-10513. lpp., 22. punkts).

81 Tomēr tik un tā, lai gan nosacījums par saistošajām tiesiskajām sekām, kas var skart prasītājas intereses, būtiski mainot tās tiesisko stāvokli, ir jāinterpretē, ievērojot

efektīvas aizsardzības tiesā principu, šādas interpretācijas rezultātā nevar neņemt vērā šo nosacījumu, nepārsniedzot kompetences, ko Līgums ir piešķīris Kopienu tiesām, robežas (pēc analoģijas attiecībā uz nosacījumu, ka apstrīdētajam aktam prasītāja — fiziska vai juridiska persona — ir jāskar individuāli, skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Unión de Pequeños Agricultores*/Padome, 44. punkts).

82 Pirmās instances tiesa Apstrīdētā sprieduma 123. punktā turklāt ir pamatoti konstatējusi, ka, lai gan personas nevar iesniegt prasību atcelt minētos aktus, tomēr tām nav liegta piekļuve tiesai, jo ir iespējama arī prasība par ārpuslīgumisko atbildību, kas paredzēta EKL 235. un 288. panta otrajā daļā, ja attiecīgā rīcība izraisa Kopienu atbildību.

83 Šāda prasība nepieder pie Kopienu tiesību aktu, kam ir saistošas tiesiskas sekas, kas var skart prasītājas intereses, spēkā esamības kontroles sistēmas, bet tā ir iespējama, ja persona ir cietusi zaudējumus iestādes nelikumīgas rīcības dēļ.

84 Turklāt fakts, ka prasītājas, iespējams, nevar pierādīt nelikumīgu Kopienu iestāžu rīcību, minētos zaudējumus vai cēloņsakarību starp šo rīcību un zaudējumiem, nenorāda, ka tām ir liegta efektīva aizsardzība tiesā.

85 No iepriekš minētā izriet, ka trešais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Par ceturto pamatu, kas izriet no Tiesas judikatūras attiecībā uz iespēju apstrīdēt acīmredzami nelikumīgus pasākumus kļūdainas piemērošanas un interpretācijas dēļ

Lietas dalībnieku argumenti

86 Prasītājas uzsver, ka neviena ne Līguma, ne kāda cita atvasinātā tiesību akta norma nepiešķir ne Kopienai tiesības uzsākt tiesvedību ārpus Kopienu tiesību sistēmas, ne arī Komisijai tiesības veikt izpildes pasākumus muitas nodevu un PVN iekasēšanas jomā. Šajā sakarā prasītājas atzīmē, ka EKL 211. pants nav vispārīga norma, ar ko piešķir tiesības un kas atņem EKL 7. pantam tā nozīmi. Tātad, tā kā Apstrīdētie lēmumi ir acīmredzami nelikumīgi, Pirmās instances tiesai prasības atcelt tiesību aktu bija jāatzīst par pieņemamām atbilstoši iepriekš minētajam spriedumam lietā *IBM*/Komisija.

87 Attiecībā uz iepriekš minēto rīkojumu lietā *FNAB* u.c./Padome, uz ko Pirmās instances tiesa ir atsaukusies Apstrīdētā sprieduma 87. un 88. punktā, prasītājas apgalvo, ka, šī rīkojuma 40. punktā atsaucoties uz "Līgumā skaidri noteiktajiem pieņemamības kritērijiem", Tiesa ir domājusi nosacījumus, kas attiecas uz tiešu un individuālu interesi, kas minēti EKL 230. panta ceturtajā daļā, neatkarīgi no tā, vai izņēmuma apstākļos acīmredzami nelikumīgi pasākumi var būt prasības atcelt tiesību aktu priekšmets.

88 Katrā ziņā prasītājas uzskata, ka Pirmās instances tiesa ir kļūdaini piemērojusi judikatūru, kas it īpaši izriet no iepriekš minētā 1990. gada 9. oktobra sprieduma lietā Francija/Komisija, kā arī no 1993. gada 16. jūnija sprieduma lietā C-325/91 Francija/Komisija (*Recueil*, I-3283. lpp.), un ir pieļāvusi būtisku formas pārkāpumu, neizskatot pieņemamības jautājumu kopā ar lietu pēc būtības.

89 Komisija uzskata, pirmkārt, ka šis pamats nav pieņemams, jo izteiktie argumenti tikai atkārto pirmajā instancē izvirzītos argumentus.

90 Otrkārt, tā uzskata, ka Pirmās instances tiesā lietas dalībnieki, kuriem bija prasības tiesības atbilstoši EKL 230. panta otrajai daļai un kuru individuālās tiesības bija tieši atkarīgas no Komisijas vienpusējās nostājas attiecībā uz tās kompetenci, skaidri apstiprināja Komisijas tiesības pieņemt Apstrīdētos lēmumus. Turklāt pati Komisija atsaucās uz izņēmuma tiesībām pārstāvēt Kopienu, ko tai piešķir EKL 282. pants, ar ko piemēro vispārīgo principu, ka tikai Komisija var pārstāvēt Kopienu tiesās. Atbildē uz noraidīšanas lūgumu, kas iesniegts *District Court*, Komisija balstījās uz EKL 211. pantu, kā arī uz citiem Līguma pantiem. Tā kā Komisijai vismaz *a priori* bija attiecīgā kompetence, nevar apgalvot, ka pastāvēja acīmredzama nekompetence vai arī ka Apstrīdētie lēmumi ir acīmredzami nelikumīgi.

91 Treškārt, attiecībā uz iepriekš minēto rīkojumu lietā *FNAB* u.c./Padome un prasītāju argumentu, ka Pirmās instances tiesai pieņemamības jautājums bija jāizskata kopā ar lietu pēc būtības, Komisija atgādina, ka, lai varētu apstrīdēt lēmumu, personai vispirms ir jāpierāda, ka tas ir radījis noteiktas galīgas tiesiskas sekas, kas šajā gadījumā nav izdarīts.

Tiesas vērtējums

92 Vispirms ir jānoraida Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību to pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 49.–52. punktā.

93 Pēc tam, tā kā nav jālemj par jautājumu, vai no iepriekš minētā sprieduma lietā *IBM*/Komisija izriet, ka izņēmuma apstākļos prasības atcelt tiesību aktus, kas ir acīmredzami nelikumīgi, ir jāatzīst par pieņemamām, ir jākonstatē, ka katrā ziņā šajā lietā šāda situācija nepastāv.

94 Tik tiešām šajā sakarā pietiek atzīmēt, ka EKL 211. pants paredz, ka Komisija rūpējas par Līguma normu un normu, kas pieņemtas saskaņā ar Līgumu, piemērošanu, ka atbilstoši EKL 281. pantam Kopiena ir tiesību subjekts un ka EKL 282. pantā, lai gan saskaņā ar formulējumu tas attiecas tikai uz dalībvalstīm, tomēr ietverts vispārīgs princips, ka Kopienai ir tiesībspēja un ka šajā nolūkā to pārstāv Komisija.

95 Attiecībā uz iebildumu, ka Pirmās instances tiesai bija jāizvērtē iebilde par nepieņemamību, izskatot lietu pēc būtības, ir jākonstatē, ka — pretēji situācijai prasītāju minētajos spriedumos — Pirmās instances tiesā izteiktā iebilduma par pieņemamību pamatotības vērtējums šajā gadījumā nav atkarīgs no tā, kā tiks novērtēti prasītājas iesniegtie pamati par lietas būtību.

96 Tātad ceturtais pamats nevar tikt ņemts vērā.

Par piekto pamatu, kas izriet no EKL 292. panta pārkāpuma

Lietas dalībnieku argumenti

97 Prasītājas uzsver, ka, secinot, ka *District Court* varēja pilnībā novērtēt strīdu par Komisijas kompetenci uzsākt attiecīgo tiesvedību ASV, Pirmās instances tiesa ir izdarījusi EKL 292. pantam un Līgumu sistēmai pretējus secinājumus.

98 Tik tiešām Kopienu tiesību sistēmas autonomiju apdraud jebkura ārpuskopienu sistēma, tāpēc Kopiena un tās institūcijas, izpildot to iekšējos pienākumus, saista īpaša Kopienu tiesību normu interpretācija (skat. it īpaši 1991. gada 14. decembra atzinumu 1/91, *Recueil*, I-6079. lpp., 41.–46. punkts, un 2002. gada 18. aprīļa atzinumu 1/00, *Recueil*, I-3493. lpp., 45. punkts); tā tiktu apdraudēta, ja *District Court* vērtētu Komisijas kompetenci uzsākt tiesvedību trešā valstī ar mērķi iekasēt iespējami nesamaksāto muitas nodevu un PVN.

99 Komisija vispirms atgādina, ka EKL 292. pants attiecas uz dalībvalstīm un nevis uz Komisiju.

100 Turklāt tā apgalvo, ka Kopienai Tiesa nav jācenšas aizstāt ar *District Court* Kopienu tiesību jautājumu izlemšanai. Visus argumentus, kas attiecas uz Komisijas tiesībām un kompetenci, ko prasītājas var iesniegt *District Court*, tā aplūkos tāpat kā visus pārējos iepriekšējos jautājumus, kas izriet no civilprasības, ko Kopiena pret tām ir iesniegusi. Tā kā ir jāievēro Kopienu tiesības, piemērojot valsts tiesību sistēmas normas, tā saņem visu šajā sakarā nepieciešamo informāciju.

101 Attiecībā uz jurisdikcijas izvēli ir runa par Komisijas stratēģiju, atbilstoši kurai ceļ prasību vai iestājas tiesvedībās valstī, kur ir notikušas inkriminētās darbības un kur notiks izpilde. *District Court* ir tiesa, kuras jurisdikcijā, pirmkārt, viena vai vairākas prasītājas ir nodibinātas un, otrkārt, ir notikušas aizliegtās darbības, un tāpēc tā ir vispiemērotākā tiesa, lai efektīvi izpildītu prasīto spriedumu.

Tiesas vērtējums

102 Jāsecina, ka — pretēji prasītāju apgalvotajam — ar ASV tiesas lēmumu nevar jautājumā par Komisijas kompetenci celt prasību tiesā uzlikt pienākumu Kopienai un tās iestādēm, īstenojot to iekšējo kompetenci, ievērot īpašu Kopienu tiesību interpretāciju. Tik tiešām — kā uzskata ģenerāladvokāte secinājumu 90. punktā — šāds lēmums ir saistošs vienīgi noteiktas tiesvedības ietvaros.

103 No minētā izriet, ka piektais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

104 Tā kā neviens no pamatiem, ko prasītājas ir iesniegušas, lai pamatotu savu apelāciju, nav pamatots, tā ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

105 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā apelācijas sūdzības iesniedzējām spriedums ir nelabvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 4. punktu, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) apelāciju noraidīt;

2) *R. J. Reynolds Tobacco Holdings, Inc., RJR Acquisition Corp., R. J. Reynolds Tobacco Company, R. J. Reynolds Tobacco International, Inc.* un *Japan Tobacco, Inc.* atlīdzina tiesāšanās izdevumus;

3) Vācijas Federatīvā Republika, Spānijas Karaliste, Francijas Republika, Itālijas Republika, Nīderlandes Karaliste, Portugāles Republika, Somijas Republika, Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

[Paraksti]